

133/1 NORDELVA (Vassdragsnr. 133.3Z)

<u>Fylke(r):</u>	Sør-Trøndelag
<u>Kommune(r):</u>	Bjugn, Roan, Åfjord
<u>Kartblad N50:</u>	1522 I, 1622 IV
<u>Nedbørfelt:</u>	214,7 km ²
<u>Toppunkt-utløpspunkt:</u>	572 - 0 moh.
<u>Skoggrense:</u>	300 - 400 moh.
<u>Marin grense:</u>	ca. 160 moh.
<u>Naturgeografisk region:</u>	35h: Fjellregionen i søndre del av fjellkjeden, underregion; Trøndelags fjellområder 39b: Møre og Trøndelags kystskogregion, underregion; Fosen- Brønnøy typen
<u>Landskapsregion:</u>	14: Fjellskogen i Sør-Norge 15: Lavfjellet i Sør-Norge
<u>Urørt natur:</u>	5 km: 1 %, 3-5 km: 27 %, 1-3 km: 46 %
<u>SP-kategori/-gruppe:</u>	I/4, I/4
<u>Verneplanstatus:</u>	Ikke tidligere vurdert
<u>Nasjonale laksevassdrag:</u>	-

Generell beskrivelse

Vassdraget ligger på Fosenhalvøya og drenerer mot sør, til Nordfjorden som ligger vest for og parallelt med Trondheimsfjorden. Hoveddelen av vassdraget ligger i høydenivået 100-400 moh. Beregnet årsnedbør er ca. 2500 mm, spesifikk avrenning 63,3 l/s/km² og middeltilsiget 13,59 m³/s.

Innerst i vassdraget ligger Austdalsvatna og Juvatnet. Austdalselva renner gjennom Nordsetervatnet som også får tilsig fra Bjørndalstjønna i øst. Kildene til Holvasselva er små fjellvann sørøst for Mefjellet. Løsvasselva fra Løsvatnet og Sleppeelva løper sammen og renner ut i Holvatnet. Juvasselva som kommer fra Juvatnet og Skjerivatnet i øst, samt tilsig fra Langtjønna og Agnetlitjønna i sør og Lille Holvatnet i nord, renner også ut i Holvatnet. Kvernbekken kommer fra Kvernavatnet og Svanavatnet. Austdalselva fra nord, Holvasselva fra øst og Kvernbekken renner inn i Rødsjøvatn og Kringsvatn nordøst i feltet. Fra disse kommer Nordelva som renner ut i Nordfjorden ved Råkvåg.

Riksvei 715 går gjennom vestre deler av feltet. Det er noe spredt bebyggelse langs riksveien og et hyttefelt ved Juvatnet. Betydelige mengder grus er tatt ut nederst i Holvasselva.

Nordlige deler er regulert til område med streng holdning til arealbruk utenom landbruksformål. Områdene innenfor Rissa kommune ligger delvis i områder regulert til LNF-sone 1, hvor det er forbud mot spredt bolig-, ervervs-, og fritidsbebyggelse. Dette gjelder en tynn sone rundt Rødsjøvatn og langs Holvasselva og fjellområdene mot Nord-Trøndelag. De øvrige områdene ligger i LNF-sone 2, hvor det kan tillates spredt bolig-, ervervs-, og fritidsbebyggelse, men hvor det skal tas hensyn til viktige reindriftsinteresser og naturressurser. I Bjugn kommune er naboområdene til Nordelva barskogsreservat regulert til område for fritidsbebyggelse, mens de vestligste delene er regulert til LNF-sone 1.

Nordelva barskogreservat har den største, rikeste og mest varierte lokalitet for boreal regnskog som er registrert på Fosen. Området ligger ca. 5 km nordøst for Råkvåg på sørsida av Nordelva.

Sprangsjikt i Holvatnet og Rødsjøvatnet indikerer relativt stabile vannmasser i sommermånedene. Nordelvavassdraget har vann med lavt ioneinnhold og dermed liten ledningsevne. Bergartene i området er harde og det er lite oppløste salter i vannet. Vassdraget har svakt surt vann med pH 5,8 - 6,3. Verdiene er typiske for flere av vassdragene på Fosen.

Geologisk mangfold

Bergartene består av gneiser og granitter og lag av forgneiset leirskifer og grønnstein/amfibolitt. Bergartene tilhører Trondheimsdekket og er foldet og delvis skjøvet. Feltet kan ha verdi som referansevassdrag for strukturstyrte vassdrag med lite løsmasser.

Landskapsformene i vassdraget er slake og avrundet, og basseng og støt-lesideformer viser at breer har vært med å forme landskapet. Feltet har lite løsmasser. Det meste av området er bart fjell og tynt og ujevnt dekke av morenemateriale. Lokalt finnes løsmasser av slik mektighet at det preger de lokale landskapsformene. Øverst i feltet ligger morenerygger som kan følges kontinuerlig over Fosen - halvøya fra Skaudalen til Namdalen. For 11000-10000 år siden sto havet 120-130 m over dagens havnivå og dannet fjorder inn til Kringsvatnet. På vestsiden av Holvatnet ligger det en morenerygg ut i vannet på høyde med Blankheia. Ryggen utgjør en odde i Holvatnet (Finnestangen).

Elvene går stort sett i fast fjell med lite løsmasser i elveløpene. Lokalt finnes banker av elvetransportert materiale samt små delta og breelvvsetninger. Fjellområdene øst for Rødsjøvatnet - Austdalen består hovedsakelig av bart fjell, stedvis dekket av lynghumus eller myr. Vassdraget er variert og storslått med flere fossefall, strykpartier, gjel, deltaer og meandere. Sleppevas utløp i Holvatn er et markert gruntvannsområde som strekker seg 200 m ut i vannet.

I bratte skrenter ned mot vannene er det enkelte steder ur. Langs Holvasselva og Gjuvasselva finnes en kontinuerlig, velformet ur, som er et viktig landskapselement i et landskap med lite løsmasser. Ura viser Trondheimsdekkets skyvegrense.

Stor/Meget stor verneverdi ***(*)

Biologisk mangfold

Det biologiske mangfoldet i ferskvann er enkelte steder stort. Både Holvatn og Rødsjøvatn har lite planteplankton og er næringsfattige vann. I Holvatn var biomassen av dyreplankton lav, mens i Rødsjøvatn var den betydelig høyere og over middels for næringsfattige vann i Trøndelag. Artsutvalget av småkreps i Holvatnet (38 arter) er svært høyt for regionen og biotoputvalget er rikt. To av artene er svært sjeldne i Midt-Norge. Elvefaunaen er variert med et godt utvalg av dyregrupper og arter. Tettheten av bunndyr er middels. Fiskefaunaen er representativ for regionen Fosenhalvøya, hvor artssammensetningen aure/røye er vanlig. De nedre delene av de berørte vassdragene er lakse- eller sjørrettførende. Særegen for området er den elvegytende røyebestanden i Rødsjøvatnet.

Naturtypen er karakteristisk fattig Fosen-natur. Floraen domineres stort sett av vanlige arter av kystplanter. Skogen i området domineres av gran, med skiftende innslag av furu og bjørk. Over skoggrensen, ca. 300 moh., er fattigmyr den dominerende vegetasjonstypen. Berg i dagen utgjør en god del av feltets areal over skoggrensen. Vann og elver er stort sett vegetasjonsfattige, selv om enkelte steder har forholdsvis artsrike plantesamfunn. Ved Kringsvatnet vokser rødlisteartene skorpefiltlav og gullprikklav. Nordelva barskogsreservat har boreal regnskog, hvor den epifyttiske lavfloraen er svært artsrik. Store forekomster av rødlisteartene gullprikklav, skorpefiltlav samt råteflik finnes her.

9 områder er pekt ut som viktige ornitologiske nøkkelområder og 95 fuglearter er kjent fra Nordelvas nedbørsfelt. 80 av disse er antatt hekkende. Artsantallet ligger innefor det som er normalt for et vassdrag av denne størrelsen. Feltets viktigste funksjon for fuglefaunaen er som produksjonsområde, men spesielt Rødsjøvatnet synes også å ha stor lokal betydning som trekklokalitet. Vassdraget er mye brukt som helårsområde av oter. For småvilt har vassdraget moderate verdier. 4 nasjonalt/regionalt viktige og 6 store, lokalt viktige viltområder ligger i feltet. Elgbestanden er forholdsvis stor sammenlignet med resten av fylket, spesielt om sommeren. Rådyrbestanden er liten og har lav tetthet sammenlignet med andre områder på Fosen. Hjort bruker området bare sporadisk.

Rødlistearter som lever i området er smålom, storlom, svartand, stjertand, sangsvane, hønsehauk og oter. Svartand, fjellvåk og storlom forekommer på flere ulike lokaliteter. Rødstilk og oter finnes også. I tillegg er registrert skorpefiltlav, gullprikklav og råteflik.

Middels/stor verneverdi **(*)

Landskapsbilde

Landskapsformene er delvis slakke, avrundete og delvis bratte med trange daler. Landskapsinntrykket varierer fra åpent skogpreg med vide utsyn og ofte panoramisk utsikt til fjellområdene, til nakent berg

i en vekslende terrengkupering med et sterkt vannelement. Vassdraget er variert og storslått med flere fossefall, strykparter, gjel, deltaer og meandere.

Storfossen i Holvasselva, som er Sør-Trøndelags største og mektigste uregulerte foss med et samlet fall på 45 m, er en severdighet og et framtrædende landskapselement.

Stor verneverdi ***

Friluftsliv

Topografisk sett er området relativt åpent og lett, og er derfor godt egnet som turområde både sommer og vinter. Det er svært mange vann i området som brukes både til bading og fiske. På tross av at landskapet er relativt åpent, finnes en del fjellskrenter med rik flora og enkelte fosser, stryk og gjel. Opp mot skoggrensen har landskapet åpne og "trolske" furubestander.

Store deler av nedbørfeltet er et regionalt viktig friluftsområde. Nordelva har et godt utbygd stinett, flere turisthytter og gode adkomstmuligheter. Området er et godt jaktområde både for små og storvilt. Det fiskes årlig en god del laks i elva, og ørret og røye i vannene.

Stor verdi ***

Kulturmiljø

De kjente før-reformatoriske kulturminnene omfatter en steinalderboplass (heller), samt enkelte løsfunn fra steinalder, spredt langs vassdraget. Hellere med spor fra forhistorisk bosetting er sjeldne og inneholder ofte kulturlag med uvanlig gode bevaringsforhold, foruten at de gjerne representerer en spesiell type bosetting. Slike hellerboplasser utgjør derfor spesielt viktige og interessante kulturminner. Det finnes trolig flere åpne steinalderboplasser i området.

Det er registrert flere spor etter den omfattende samiske bosettingen og bruken av de indre delene av området som vi kjenner fra historisk tid, både knyttet til reindrift og jordbruk. Det er sannsynlig at det finnes langt flere kulturminner etter denne og muligens eldre samisk bosetting i området enn det som er kjent i dag.

I indre deler av vassdraget er det også spor etter mange husmannsplasser, samt skogsdrift fra 1700-, 1800- og tidlig 1900-tall. I nedre deler av vassdraget finnes spor etter sagbruk og seterdrift.

Det er svært store kulturminneinteresser langs vassdraget. Kulturminnene fra nyere tid, inkludert kulturminnene fra den samiske bosettingen, utgjør til sammen viktige spor etter regionens nære bosettings- og næringshistorie, hvor nettopp utmarksressurser, marginalt jordbruk og skogs- og reindrift har stått sentralt. Kulturminnene er typiske for regionen, og viser samlet til sentrale trekk ved distriktets historie når det gjelder ulike grupper av befolkningen og deres bosetting, økonomi og levekår over lang tid.

Meget stor verneverdi ****

Samiske interesser

Innenfor Nordelvas nedbørfelt finnes flere viktige samiske interesser knyttet til reindrift, lakse-, røye- og ørretfiske i sjø og elver, og kulturmiljø og kulturminner. Området er et grenseområde mellom ulike sesongbeiter. I området finnes i tillegg viktige flytt- og trekkruiter. Det gjør vassdraget sårbart for inngrep. Det har vært en kontinuerlig reindrift i området fra gammelt av. Noen kilometer øst for munningen finnes to kulturminner, hvorav det ene er en tradisjonell boplass og det andre en fiskeplass for laks. Totalt 43 kulturminner er registrert i nedbørfeltet, hovedsakelig reingjerder, fangstsystem og boplasser. Kulturminnene er representative for området og viktige historiske dokumenter når det gjelder den tidligste bruken. De gir området en høy identitetsverdi. Området er derfor viktig for samene.

Meget stor verdi ****

Landbruk

Jord- og skogbruk

Nedbørfeltet omfatter ca. 3000 daa produktivt skogareal og ca. 660 daa dyrket mark. I følge landbruksregisteret er det 10 landbrukseiendommer med gårdens driftssenter innenfor nedbørfeltet. 6 av disse er i dag registrert som aktive bruk.

Reindrift

Nedbørfeltet ligger i sin helhet innenfor Fosen reinbeitedistrikt, som har 6 driftsenheter og 29 reineiere. Feltet ligger i grenselandet mellom reinbeitedistriktets barmarks- og vinterbeiteområder, og alle årstidsbeiter er representert. Deler av elva er naturlig grense mellom disse beiteområdene, og det er viktige drivingsleier på tvers av elveløpet i nedre del. Hele nedbørfeltet brukes på høsten, mens øvre deler er sommerbeiteområde. Det sentrale vinterbeitet for distriktet ligger i hovedsak vest for feltet.

Stor verdi ***